

1.ПРОБЛЕМАТИКА НА ЗВЕНОТО

1.1.Преглед на изпълнението на целите /стратегическа и оперативни/, оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, утвърдени от ОС на БАН при структурните промени през 2010 г.

Икономическата криза наложи отрицателния си отпечатък върху развитието на икономиката на България и повече от всякога е необходимо търсенето на решения за бързото преодоляване на кризисните последици в България, за установяването на твърди устои, които да позволят интензивното развитие на българската икономика и външна търговия, които да създадат предпоставки за намаляването на разликите в икономическото развитие между България и останалите страни-членки на ЕС. През последната година икономическото положение на България се изостри още повече поради продължаващата през 2013 г. политическа нестабилност.

Научните разработки са насочени към установяването на устойчива и интелигентна икономическа и социална среда, към повишаване благосъстоянието на държавата като функция на иновационни методи и практики в реалния сектор при по-качествено използване на ресурсите на страната. Те отразяват обаче обективно и отрицателните практики в икономиката и социалната дейност, които слагат непреодолими бариери пред обществено икономическото развитие на България.

В условията на нестабилна икономическа и политическа среда професионалната колегия на ИИИ на БАН участва активно на национално и международно равнище в теоретични и приложни изследователски програми по договори с вътрешни и международни научни организации. Научните проекти са насочени към изясняването на различните аспекти на реалния сектор, на сектора на услугите, на финансите, на външните икономически отношения на България. Научните изследвания са съобразени с потребностите на българската икономическа и трудова практика, изследванията отразяват състоянието и предизвикателствата, които стоят пред българската икономика и управление и във връзка с Европа 2020. Резултатите от научноизследователските проекти се използват при вземането на решения от официални компетентни държавни органи на управление и от фирмите.

В тези концепции благоденствието на обществото би следвало да се корени в прилагането на иновативни политики и добри практики при по-пълноценното използване на трудовия потенциал и на ресурсите на страната. Прилагането на целенасочен икономически и социален модел, съобразен с финансовите възможности на страната, както и провеждането на целенасочена инвестиционна политика са основа на икономическата интеграция на България в ЕС и на усъвършенстването на управлението на страната в съответствие с добрите европейски практики, като се отчитат общо нестабилните перспективи за развитие не само в Европа, а и по света.

1.2. Връзка с политиките и програмите от приетите от ОС на БАН на 23.03.2009 г. "Стратегически направления и приоритети на БАН през периода 2009-2013 г.

През изминалата година Институтът за икономически изследвания на БАН (ИИИ) на БАН се ръководи от Реформите, които бяха проведени в БАН в съответствие с решенията на 33-то заседание на Общото събрание (ОС) на БАН за реструктурирането на Академията и преустройството на нейните специализирани научни звена (СНЗ). ИИИ на БАН е утвърдена национална научна институция и в течение на години е център за теоретични и научно-приложни изследвания, както и за подготовка на научни кадри в областта на икономиката. Научната дейност на института е ориентирана към най-важните научно-практически проблеми на българската икономика.

Изследователската дейност на института е съобразена също и със „Стратегическите направления и приоритети на научната политика на БАН през периода 2009-2013” и точно с Политика 1 - «Науката – основна двигателна сила за развитие на националната икономика и общество, базирани на знания и Политика 2 - «Научен потенциал и изследователска инфраструктура – част от Европейското изследователско пространство».

ИИИ на БАН се ръководи също от приетите от Научния Съвет на Института приоритети, които дават рамката и насоките на работа на сътрудниците и са съобразени с разрешаването на основните предизвикателства пред нашата икономика като страна членка на ЕС. Приоритетите са съгласувани с решенията на ОС на БАН и са приети без възражения от ОС на БАН. (23.03.2010 г.).

Във връзка със „Стратегическите направления и приоритети на научната политика на БАН през периода 2009-2013 г.” и Политика 1 се развиват следните дейности: създаване, развитие и адаптиране на научни знания, разработване на методологичен и методически инструментариум за количествени и качествени оценки на процесите явленията, ефектите и политиките в различни сфери на социално-икономическото развитие на България като страна-членка на ЕС.

1.3. Извършвани дейности

През отчетната година 2013 г. бяха приключени 19 проекта от научно изследователската програма на института. Обект на анализ и на методологически решения в приключените проекти са всички основни и наболели проблеми на икономическата и финансова действителност на България, за които се търсят най-адекватните решения. Беше публикуван Годишният доклад на ИИИ на БАН за 2013 “Икономическо развитие и политика в България: оценки и очаквания. «Политики в здравеопазването – икономически анализ и оценки”, където се изследва икономическата среда, основните макроикономически показатели за развитие на България, влиянието на държавната финансова политика върху местното самоуправление и реформите в здравната система. Очертават се средносрочни очаквания, за развитие, които позволяват формулирането на препоръки за политики. Проектите задълбочено изследват на основата на сравнителния анализ, важни за икономиката и финансите на България проблеми. Обект на анализи са въпроси като екологичната инфраструктура (сегмент „води), като фактор за устойчиво развитие на регионите и агломерациите в България, конкурентоспособността на българската промишленост, енергийната интензивност на индустриалните отрасли в България, сегментацията на заетостта и доходите на трудовия пазар в България, висшето образование и науката в България, търсенето и предлагането на научно изследователски и развойни дейности в сектори бизнес и държавно управление, трансграничната мобилност на българското население в социален и икономически аспект, прилагането на принципите и стандартите на добро корпоративно управление в българските публични и ключови непублични предприятия, въздействието на международните цени на зърно върху българския зърнен пазар, външнотърговският стокообмен на България в периода на глобалната икономическа криза. Изследвани са също редица проблеми в областта на финансите като промените в корпоративното управление на международни банкови групи и последиците за България, рисковият капитал в ЕС и възможностите за достъп на българските фирми до нови форми на финансиране, финансовата осигуреност на политиката на сближаване в ЕС, лихвени равнища и икономическа динамика, трансформацията на косвените данъци при прехода в България и страните от Източна Европа, отражението на глобалната финансова криза

върху финансовия сектор на България, влияние на търговското кредитиране върху финансовото състояние на фирмите»

Институтът и отделни сътрудници, участват активно в национални проекти, финансирани от други научни институции и в международни проекти, финансирани от международни институции като Европейската Комисия 7-ма РПЕК, Европейски социален фонд, Програма „Прогрес” на ЕК. Институтът се подготвя за усвояването на проекти по линия на Европейската програма Хоризонт 2020. По линия на „проектите, финансирани от други научни институции или висши училища, финансирани от бюджетна субсидия” са завършени 5 проекта. Приключените проекти, финансирани от Оперативни програми на структурните фондове са 4 проекта. Проектите, финансирани по Рамкови програми на ЕС в областта на НИРД са 2 бр. Проектите, финансирани по линия на други европейски и международни програми и фондове са 5 бр. Проекти, финансирани от Национални фондове, договори с министерства и други ведомства са 2 бр. Други приключили проекти са 1 бр. Броят на завършените международните проекти е 13. Международните проекти, дават възможност на сътрудници на института, да разширят научния си опит и експертиза въз основа на опита на учени от други страни членки на ЕС. Сътрудниците на института участват в експертни групи формирани в рамките на държавни ведомства и министерства. ИИИ на БАН е организатор и съорганизатор на национални и международни конференции, на дискуссионен семинар. В рамките на института продължава ползвателната научна дейност на Дискуссионния семинар „АГОРА” към ИИИ на БАН. с участници от института, сътрудници от други звена на БАН, обществени институции, медии. Тематичната насоченост на Семинара се определя от най-ярките проявления на икономиката, финансите, социалната политика в рамките на ЕС и в България. През годината са проведени 5 форума.

Институтът е съорганизатор на 6 конференции в страната. Съвместно със Стопанския факултет на ВТУ „Св.св. Кирил и Методий”, ИИИ-БАН участва в организацията и в работата на Юбилейната международна научна конференция *«50 години Великотърновски Университет Св.Св. Кирил и Методий»*. Институтът участва с доклади на сътрудници и като организатор в кръгла маса *„Висше образование – наука-инновации-публично частно партньорство”*, в работата на конференцията *„Перспективи пред собственото производство на нефт и газ в България-природни, икономически и екологически аспекти”*, в организацията и работата по представянето на *„Зелен план „Маршал”*, приложен за съживяване на икономиката на област Валония (Белгия). Институтът е организатор и сътрудници на института участваха в основните дискусии на конференцията *„Инвестиции в бъдещето – 2013”* и на *„Национална конференция за Световния ден на водата”*. През изминалата година сътрудниците на Института са участвали в 49 конференции и семинари в страната с доклади. Сътрудниците на ИИИ са взели участие в 26 конференции в чужбина.

1.4. Полза (ефект за обществото)

Научноизследователските проекти обхващат различни аспекти на вътрешните и на външните икономически отношения на България, на състоянието на реалния сектор и на финансите. Дават се реални оценки на състоянието и прогнози за бъдещето развитие на българската икономика, бизнес и финанси в условията на слаб икономически растеж и сравнително ниски перспективи за нарастване на инвестициите в ЕС. Резултатите от изпълнените научноизследователски проекти са съобразени с изискванията и приоритетите на ИИИ на БАН. Институтът предлага също нови идеи на управленските органи на РБългария и на бизнеса.

Включването на сътрудниците на института в научно-приложни проекти показва, че те са ценени като експерти от институциите в страната и в чужбина. Анализите и

експертните становища допринасят за разрешаването на актуални проблеми на икономическото развитие на страната и за утвърждаването на ролята и признанието на способността на сътрудниците на института да вземат решения по важни за икономиката на страната практически проблеми. Разработките включват следните общи проблеми:

Изследване на основни макроикономически връзки и взаимодействия, оценка на тенденции, закономерности, политики и последствия във финансовата и банковата сфера, социалната сфера, пазара на труда, услугите, здравеопазването. Набелязване на пътища за усъвършенстване на макроикономическата политика и интеграцията на българската икономика в ЕС. Създаване, развитие и адаптиране на научни знания в областта на микроикономиката, на индустриалната организация, на бизнес икономиката и бизнес администрацията, насочени към създаването на конкурентоспособни и иновативни бизнес организации, както и за обучението на докторанти, студенти и специализанти.

В средносрочен план основните акценти на научните изследвания са ориентирани към разработване и предлагане на аргументирани варианти на ефективни решения за организационно, управленско, финансово, производствено-технологично, пазарно и експортно реструктуриране на фирмите. Анализира се и се дава оценка на състоянието на структурните реформи за сближаване в Икономическия и паричен съюз (ИПС) на ЕС и предлагане на алтернативи при избора на приоритетите за реформи в българската икономика на съвременния етап на подготовка на България за присъединяване към ИПС на ЕС.

В регионален аспект се дават оценки на социално-икономическите различия между районите, областите и общините в България и формиране на политики за целенасочено въздействие и в секторен аспект – оценка на състоянието и тенденциите в развитието на аграрното производство, продоволствения пазар и продоволствения баланс на България.

1.5. Взаимоотношения с институции

Сътрудниците на ИИИ на БАН са Членове на Експертни групи, а именно: към Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) към Министерски съвет на Р България, в Управителния съвет на Глобално партньорство по водите за Централна и Източна Европа, към Контролния съвет на Научно-техническия съюз по водно дело в България и Българската асоциация по водите (БАВ). Изготвени са анализи, за изработването на Национална политика, свързана с екстремните климатични явления, които въздействат върху земеделието. Сътрудници участват в работата на Министерството на околната среда и водите, на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, на Министерството на труда и социалната политика (МТСП) и по специално при изготвянето на проект на Закона за равнопоставеност на половете и за разрешаването на демографския проблем на България. Активното участие в работни групи на Министерството на труда и социалната политика се реализира и чрез предоставянето на експертни становища по време на заседанията на Консултативния съвет за оптимизация на социалното осигуряване в България и при подготовката на Методически указания за провеждане на изследване, относно влиянието на минималните осигурителни доходи върху заетостта по ОП „Развитие на човешките ресурси” към МТСП. Сътрудник на ИИИ при БАН е Заместник на Представителя на БАН в Национален консултативен съвет към Министерството на земеделието и храните. Предоставена е информация на Посланика на Япония за състоянието и перспективите за развитие на пенсионната система в България

Сътрудник на ИИИ на БАН изпълнява функцията на Национален Координатор по Двугодишното споразумение за сътрудничество между Министерство на здравеопазването и Регионален офис на СЗО за Европа по приоритетни области. Изготвени са национални и под-национални политики, стратегии и планове за здравеопазването и благосъстоянието, въз основа на или в съответствие с Рамковата политика „Здраве 2020“.

Изпълнени са задачи за политиките за финансиране на здравеопазването с цел постигане на напредък в или поддържането на съществуващите постижения в областта на универсалното здравно покритие, със специален акцент да се сведат до минимум отрицателните въздействия и последици върху здравния сектор от финансовата криза и да се осигури мерките за финансиране да бъдат добре съобразени с приоритетните услуги в областта на здравеопазването и общественото здраве.

Сътрудник на ИИИ на БАН е експерт към Националната комисия по корпоративно управление, която е постоянно действащ, наблюдаващ и насърчаващ добрите практики орган в областта на корпоративното управление в България. Има участие на ИИИ на БАН в Експертна комисия към Института по стандартизация относно ИСО 26 000.

1.1. ОБЩОНАЦИОНАЛНИ И ОПЕРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ, ОБСЛУЖВАЩИ ДЪРЖАВАТА

- Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др. /относими към получаваната субсидия/.

Приключените към 2013 г. научно-приложни проекти са насочени към анализа на редица практически дейности. Обект на изследване са били факторите и елементите на конкурентоспособността в управленската дейност на фирмите от област Велико Търново и възможностите за тяхното оптимизиране. Получените резултати са послужили за получаването на задълбочени и стойностни данни относно състоянието на българските предприятия и факторите на бизнес средата в региона.

Направени са изводи и са формулирани препоръки по отношение готовността на болниците за реакция при бедствия и е създаден индекс за оценка на риска. Извършен е цялостен икономически анализ и е оценена ефективността на болничните услуги в България. Анализирани са състоянието и проблемите на функционирането на общинските болници и са открити причините за тяхното закриване.

Предоставени са препоръки относно организирането и провеждането на обучения на директори на детски градини и новоназначени директори на училища за работа с делегирани бюджети и логистично осигуряване на обучаемите и обученията.

Внедрена е система за мониторинг и оценка на провежданата държавна политика за работа с хората с увреждания и нейното финансиране, както и система за планиране, изпълнение, контрол и администриране на бюджетните средства, предназначени за работа с хората с увреждания.

Разработена е цялата документация относно прилагането на опита на Съюза на инженерите и механиците в Полша (SIMP) за професионалната регистрация на машинните инженери и включването им в система за услуги на малки и средни предприятия (МСП) и създаването на транснационална платформа.

- Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд "Научни изследвания"), програми, националната индустрия и пр. - до **ТРИ** най-значими проекти.

Проектът *«Задължнялостта на нефинансовите предприятия в България. Произход състояние, проблемни зони и способност за обслужване на задълженията»* изследва на основата на резултатите от 2012 г., общата задължнялост на нефинансовите предприятия, която нараства. Регистрира се по-нисък темп на прираст на нарастване на задължнялостта в сравнение с предходен период. Отчетено е, намаляване на дистанцията между дългосрочните и краткосрочните задължения. Изтъква се, че общият обем на задълженията към доставчиците се увеличава. Твърди се, че нарастването се дължи на увеличението на БВП. Подчертава се, че данъчните задължения към държавата нарастват, докато задълженията към персонала нарастват в по-малка степен. Указани са причините за нарастването на финансовите предизвикателства, пред които се изправят предприятията, като свиващите се пазари, затруднения при закупуването на материали, плащания към доставчици и други. Обобщава се, че проблемите на задължнялостта на предприятията и на междуфирмената задължнялост има многофакторен характер.

Проектът *«Задължнялост на домакинствата в България: проблемни зони, състояние и динамика»* е национално представително проучване на ИИИ на БАН. Приложена е методология за проследяване на динамиката на процесите в системата за кредитиране. Доказано е, че съществува тенденция за изразено покачване на продължителността на закъсненията при обслужването на кредитните задължения в сравнение с по-ранен период. Негативните тенденции са особено изразени при жилищните ипотечни кредити. Подчертава се, на основата на данните от цялостното изследване, че кредитирането бележи много по-сериозен спад в София, отколкото в областните или в малките градове. Доказва се, че всеки 4-ти проблемен кредит, произхожда от малките градове в България. Изтъкнато е, че българите имат силно негативни нагласи към ползването на кредитни продукти. Подчертава се, че тенденцията на нарастване на спестяванията на домакинствата, на отлагане на потреблението и на изплащане на стари кредитни задължения при намаляващ обем на средствата в сключените нови кредитни споразумения ще продължи. Изтъква се, че кредитирането все по-малко е фактор за икономически растеж и динамизиране на икономическия живот.

Проектът *„Разработване и внедряване на система за мониторинг и оценка на провежданата държавна политика за работа с хората с увреждания и нейното финансиране. Разработване и внедряване система за планиране, изпълнение, контрол и администриране на бюджетните средства, предназначени за работа с хората с увреждания”* се основава на разработени доклади. Анализира се информационната среда за мониторинг и оценка на проблема. Анализират се осъществяваните политики, програми, проекти, мерки за работа с хората с увреждания. Изследва се интегрирането на системите за мониторинг и оценка на политиките за хората с увреждания. Разглежда се системата от първични и вторични променливи за мониторинг и оценка на проблема. Разглежда се системата за мониторинг и се прави оценка на провежданата държавна политика за работа с хора с увреждания и на нейното финансиране. Изготвя се Наръчник с процедурите и правилата на работа по системата за мониторинг и оценка, както и Ръководство за работа със системата за мониторинг и оценка. Изготвя се Система за планиране, изпълнение, контрол и администриране на бюджетните средства, предназначени за работа с хората с увреждания. Практически са обучени 120 представители на целевата група по проекта.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2013г.

2.1. „Годишен доклад 2013 икономическо развитие и политики в България: оценки и очаквания” с Ръководител проф. д-р Искра Белева предоставя експертен поглед върху икономическите процеси в страната в средносрочен план. Целта, е съчетаване на теоретични знания с експертни оценки, анализи и предложения, които да могат да се

използват от широк кръг специалисти ангажирани с макроикономическото управление. Докладът обосновава виждания и перспективи в макроикономическото развитие на икономиката, по отделни сектори и в регионален план. Ежегодно в него се представя специална тема, като в 2013 г. обект на анализ са проблемите на здравеопазването и здравната реформа. Дават се оценки за икономическото развитие на страната през 2013 г. и за реализираните икономически политики в областта на реалната икономика, външния сектор, фискалния сектор и банките, в пазара на труда, в областта на регионалните бюджети и аргументира очаквания за развитието на икономиката в посочените области в краткосрочна перспектива. Представени са очакванията за икономическия растеж през 2013-2015 г. Външният сектор е разгледан в контекста на проблемите за икономическия растеж. Анализирани са компонентите на платежния баланс и влиянието им върху факторите на растежа. Направени са изводи за конкурентоспособността на българския износ, основан на ниско заплащане на труда, стратегия, която не е печеливша в дългосрочен план.

По отношение на финансовата стабилност се подчертава, че тя е необходимо, но не и достатъчно условие за постигане на икономически растеж и благополучие за хората. Затова политиката за стопански растеж следва да продължи чрез продължаване на структурните реформи, независимо от тяхната трудност. Причина за бедността на хората в България е не финансовата стабилност при завидно ниски нива на данъците върху доходите, а това, че мъчително постигнатата стабилност не беше последвана от задължителните структурни реформи, които да създадат благоприятна среда за бизнес и живот.

Подчертава се, че в пазара на труда проблемите на ниската заетост и висока безработица остават доминиращи и се превръщат в пречка пред растежа в близка перспектива.

Анализът на общинските бюджети позволява да се правят изводи за стабилността на местните финанси, за промяната на мястото на местните власти в публичното управление, за ефективността и ефикасността на политиката на общините. Изтъква се, че спадът в общинските приходи, в резултат на непропорционално намаляване на държавните трансфери, е следствие на целенасочена държавна политика за преразпределение на публичните ресурси. Направени са изводи за здравно-политически модел, базиран на здравно-осигурителните вноски и „квази“ пазарни взаимоотношения в здравеопазването. Начинът на финансиране, чрез прехвърляне на финансовата тежест върху населението, и постепенното оттегляне на държавата от отговорността за здравето и финансиране на съответните дейности, води до увеличаваща се отговорност и финансови рискове за отделните граждани и за лечебните заведения. В този смисъл прокламираният солидарен модел на здравно осигуряване е пожелателен и са необходими значителни усилия за продължаване на реформите в сектора.

2.2. Проектът *„Висшето образование и науката в България в началото на XXI век”* с ръководител доц.д-р Матю Матев е насочен към оценка на състоянието на висшето образование и науката в България и мястото им в Европейското образователно и изследователско пространство и на европейската карта за равнопоставеност на жените и мъжете в академичната общност, като е аргументирано, че то е незадоволително. Въз основа на анализ на база данни от самостоятелно проведени анкетни проучвания през 2008 и 2013 г., както и на статистически данни и нормативни документи са установени факторите, които го обуславят. Сред тях са:

Липсата на Стратегия за висше образование. Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020, наред със Закона за развитие на академичния състав в Р България, съдържат редица недостатъци. Нормативните актове, регулиращи дейността

на висшето образование са непълни, често изменящи се, понякога противоречиви и недостатъчно обвързани помежду си и с останалата нормативна уредба в страната. Съществуват проблеми с тяхното познаване, прилагане и спазване. Финансовата осигуреност на висшето образование и науката е недостатъчна – бизнесът е слабо заинтересован да инвестира в тях. Недостигът на средства оказва въздействие върху качеството и адекватността на дейността и на продукта, мотивацията на кадрите, състоянието на материално-техническата база, конкурентоспособността на двете системи. Партньорството между отделните институции от и извън висшето образование и науката е слабо, в т.ч. връзките с работодатели, международни структури и чуждестранни учебни и научни институции. Качеството на висшето образование намалява. Ниска е степента на практическа приложимост и адекватност на образованието и науката на потребностите на икономиката и пазара на труда. Затруднено е възпроизводството на академичния състав. Недостатъчен е притокът на млади кадри. Налице са неформални ограничения в достъпа до образование и научна работа, особено за определени социални групи от населението. Джендър проблеми в академичната общност: хоризонтална сегрегация по области на науката и научни дисциплини; тенденция към напускане на държавния научноизследователски сектор от страна на мъжете-учени; вертикална сегрегация на жените във висшето образование и науката; ниска степен на информираност и чувствителност на академичните служители жени и мъже за съществуващия джендър дисбаланс и други свързани проблемни области.

Предложени са насоки за развитие и усъвършенстване на висшето образование и науката в България са свързани с усъвършенстване на нормативната уредба; разработване на Национална стратегия за развитие на висшето образование; повишаване на финансовата осигуреност – общо и по отделни източници; насърчаване на бизнеса да инвестира в образованието и науката; създаване на подходящи условия и механизми за привличане на финансови средства от международни източници; развитие на връзките и взаимодействието между институциите; подобряване на условията за развитие на човешките ресурси.

3.МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ЗВЕНОТО:

3.1.В рамките на договори и спогодби на ниво Академия,

3.2.В рамките на договори и спогодби на институтско ниво.

По линия на международното сътрудничество на ИИИ при БАН бяха сключени два Договора за сътрудничество, съвместни разработки и обмен на информация и данни с Института за световна икономика при Румънската Академия на Науките (РАН) и с Центъра за финансови и парични изследвания „Костин Киритеску” към Националния институт за икономически изследвания при РАН.

Проектът по 7 Рамкова Програма на ЕС *„Growing Inequality and its Impacts (GINI)”* (Нарастващото неравенство и неговото въздействие) оценява неравенството в България в областта на доходите, пазара на труда и образованието. Изведени са специфичните особености и движещите сили на неравенството в страната. Подчертани са основните ефекти и зависимости на влиянието на неравенството върху различни аспекти на социалната сфера. Оценени са ефектите върху материалната депривация и бедността, социалното включване, формирането на семейството, продължителността на живот и здравето, жилищната собственост, престъпността и удовлетвореността от живота. Оценено е влиянието на неравенството върху политическия живот в страната. Представени са оценки за влиянието на неравенството върху изборителната активност

на населението, участието в политическия живот на страната, доверието на населението върху държавните институции, политическото деление ляво-дясно-център и други. Оценена е ефективността на провежданата държавна политика в борбата с неравенството. Оценките засягат политиката по доходите, данъците и социалните трансфери в образованието, здравеопазването и социалното осигуряване.

Проектът *«Social Innovation in Micro-Savings»* (Социална иновация при микроспестяванията) е по линия на Програма „Прогрес“ на ЕС. Анализите за развитие на микроспестяванията се основават върху наблюдението на сравнително по-бедни групи в обществото, които са стимулирани да правят макар и малки по размер спестявания, но да не зависят от кредитирането от банки или от финансови къщи, които предоставят кредити при изключително високи и непосилни лихви. Анализите са проведени в Белгия, в Унгария, във Франция, в Испания. Докладът „Преглед на политиките за развитие на спестяванията в България“ анализира микроспестяванията в България. Подчертава се, че в България, за разлика от други страни-членки на ЕС, няма организации, които работят в областта на микрофинансирането и които, освен предоставянето на кредити, да стимулират по-онеправданите социални слоеве да спестяват малки суми. Изтъква се, че обучението и стимулирането на сравнително по-бедните хора да осъществяват микроспестявания полага основите на изработването на добри практики и политики в ЕС за преодоляването на задлъжнялостта на индивидите и бедността.

Проектът *„България: Проект за развитие на общинската инфраструктура, Изготвяне на регионални генерални планове за водоснабдяване и канализация в западен регион на Република България (общо 19 регионални генерални плана)“* се изпълнява от „Консорциум НРНСАД“, в който участват сътрудници от ИИИ при БАН и се финансира от Световната банка и МРРБ. Изготвен е анализ на социално-икономическите характеристики на 19-те обособени територии на ВиК дружествата в Западен регион (вкл. население, БВП, доходи и разходи на домакинствата, пазар на труда, икономическо развитие). Разработена е социално-икономическа прогноза (вкл. демографска), бизнес прогноза, за водопотреблението, както и е направена оценка на макропоносимостта. Изготвена е краткосрочна, средносрочна и дългосрочна инвестиционна програма, както и е дадена предварителна оценка за необходимостта от екологично оценяване на 19-те регионални генерални планове.

4. УЧАСТИЕ НА ЗВЕНОТО В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

През 2013 г. редица сътрудници на ИИИ на БАН участваха в допълването, осъвременяването и написването на докторантски програми във връзка с предстоящата Акредитация на ИИИ на БАН. Работата на сътрудниците по докторантските програми се отличава с високо качество и отговорно отношение към ориентирането на докторантските програми към най-съвременните теоретико-практически модели за обучение на докторанти.

През 2013 г. в Института се обучаваха общо 16 докторанти: редовно обучение - 2; задочно обучение – 10 и на самостоятелна подготовка – 4, от които 1 чуждестранен докторант. През годината успешно са защитили дисертационните си трудове пред Научно жури в Института за икономически изследвания за получаване на образователната и научна степен “ДОКТОР” 3 докторанти. Отчислени са с право на защита 4 докторанти.

По обявения допълнителен конкурс за прием за учебната 2012/2013 беше зачислен 1 докторант на задочна форма на обучение. По заявка от Института, през м.август 2013 г.

БАН публикува обява за конкурс за прием на редовни и задочни докторанти, с финансиране от държавата. За обявените 7 места (3 – редовно обучение и 4 – задочно обучение) бяха подадени документи от 2 кандидати, които не се представиха успешно и не бяха зачислени. Съответно местата от обявения конкурс остават неусвоени. Обучението на докторантите се извършва по утвърдени от Научния съвет индивидуални планове за работа. Изпитите се полагат в предвидените срокове с малки изключения. През годината се проведе специализиран курс за докторанти съгласно правилника на ЦО.

Продължава сътрудничеството с Европейския институт за висши изследвания в областта на мениджмънта, който ни предоставя информация за докторантските семинари на 6 европейски асоциации. Институтът съдейства на докторантите да провеждат обмяна на опит и набиране на допълнителна информация чрез специализации в чужбина и участие в международни семинари.

Продължава сътрудничеството на ИИИ на БАН с университети с цел разширяване на преподавателската дейност на сътрудниците от Института. Сътрудничеството с ВТУ "Св. Св. Кирил и Методий", Стопански факултет продължава с години, както при обучението на бакалаври, така и при обучението на магистранти, по следните специалности: „Финанси на предприятията“, „Бизнес администрация“, „Банково дело“, „Международна икономика“, „Стопанско управление“, „Счетоводство и контрол“, „Маркетинг“. Сътрудници на Института са преподаватели в Съвместната магистърска програма между ИИИ на БАН и ВТУ "Св.Св. Кирил и Методий". Продължава съвместна дистанционна форма на обучение по 8 специалности между ИИИ на БАН и ВТУ "Св. Св. Кирил и Методий", Стопански факултет. Институтът осъществява сътрудничество с Икономически университет Варна и с Варненския свободен университет "Черноризец Храбър". Сътрудници на института участват в обучението на бакалаври и на магистранти при Варненския свободен университет, както в организацията на учебния процес, така и при изработването на учебните планове.

Продължава сътрудничеството на ИИИ на БАН със Стопанския факултет на Тракийския университет, Стара Загора по програма "Финанси". Към момента по тази програма са ангажирани 5 сътрудника от института.

Предоставят се препоръки относно организирането и провеждането на обучения на директори на детски градини и новоназначени директори на училища за работа с делегирани бюджети и логистично осигуряване на обученията. Обучени са 120 представители на целева група по проекта.

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ – Институтът не осъществява иновационна дейност

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО - Институтът не осъществява стопанска дейност

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ЗВЕНТО ЗА 2013 Г.

Приходите от бюджетната субсидия и собствени средства през 2013 г. възлизат на 1 158 002 лв. Разходите са 1 345 806 лв., от които 822 900 лв. от субсидия и 522 906 лв. от собствени средства.

Разходите имат следната структура (лв.):

Заплати и възнаграждения за персонала	1009661
в т.ч.	
- заплати и възнаграждения	1007721
- обезщетения	1940
Осигурителни вноски за ДОО от работодател	80263
Здравно-осигурителни вноски от работодател	33710
Вноски за ДЗПО	7921
Издръжка	184984
в т.ч.	
- материали	12982
- основен и текущ ремонт	14192
- вода, горива, енергия	28056
- разходи за външни услуги	96190
- командировки	16013
- данъци	17076
- други	475
Стипендии	10800
Разходи за членски внос	1100
Придобиване на ДМА	14126
Придобиване на НДА	3241

Приходите извън субсидията се формираха от договор по Българо-Швейцарска програма, договори с ФНИ други институции, от договори по съвместни магистърски програми с ВТУ “Св. Св. Кирил и Методий”, ВСУ “Черноризец храбър” - гр.Варна, Тракийски университет – гр. Стара Загора и ВУМК – Албена – гр.Добрич, от абонаменти на списания “Икономическа мисъл”, списание “Икономически изследвания” и от такси за обучение на докторанти.

От началото на годината в Института се изплащаха редовно хонорари по магистърска програма с ВТУ “Св. Св. Кирил и Методий”, за сп. “Икономическа мисъл”, списание “Икономически изследвания”, а също така и за изготвяне на рецензии на планови разработки, участия в научни съвети, за научни журита за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности и изпитни комисии.

Разходите за издръжка се покриха от собствени средства. В § 10-15 (Материали) се включват и активи със стойност под 1000 лв., след което те се завеждат зад балансово. Разходите за външни услуги включват: телекомуникационни, обяви за конкурси, печатарски услуги за издания на Института, автореферати, софтуер, научни мероприятия, консултации за изменения на програмни продукти, ремонт на техника, ВиК, асансьорни, охранителни и други услуги. Разходите за командировки в страната и чужбина са предимно за участия на сътрудници в научни форуми и за работа по

проектите финансирани от фонд “Научни изследвания” и по линия на “Българо-Швейцарската програма.

Със собствени средства се платиха закупуване на дълготрайни материални активи за 14126 лв., в.т.ч за:

- Придобиване на компютърни конфигурации и хардуер - 14126

Извършен бе текущ ремонт на малката зала и на две складови помещения на Института на стойност 14192 лв.

8. СЪСТОЯНИЕ И ПРОБОЛЕМИ НА ЗВЕНТО В ИЗДАТЕЛСКАТА И ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ, ПРЕПОРЪКИ

Институтът издава 2 научни списания.

Списание "Икономическа мисъл". Списанието публикува годишно 6 книжки, в които се отразяват актуални изследвания по широк кръг въпроси от български и чуждестранни учени. Засягат се проблемите на прехода, икономическата реформа и структурната политика, приватизацията, инвестиционната дейност, международното икономическо сътрудничество и интеграцията в световните и европейски структури и аспекти на присъединяването на България към Европейския съюз.

Актуалността на проблематиката и утвърденият авторитет на списанието провокира интереса на редица изследователи да предлагат материали за публикуване. От няколко години списанието разполага с резерв от статии и има възможност да предлага по-високи критерии при техния подбор.

Списанието предлага рубриците “Консултации”, “Прегледи”, “Научен живот”, публикува рецензии и отзиви за български и чуждестранни книги, информира читателите за проведени научни форуми в страната и чужбина.

Списанието се издава с финансовата подкрепа на УНСС. То се реферира от JEL-EconLit, най-известната и авторитетна институция за рефериране на публикации в областта на икономическите науки в света.

Необходимо е да се отбележи професионализма на редакционния колектив, който и през тази година успя да приключи навреме с издаването на всички броеве в рамките на годината вкл. и английския брой на списанието.

Главен редактор на списанието е проф.д.ик.н. Людмил Петков, а членове на редколегията са: чл.-кор. проф. Иван Ангелов, проф. д.ик.н. Илия Балабанов, проф. д-р Борислав Борисов - зам. гл.редактор (Университета за национално и световно стопанство), проф. д.ик.н. Бойко Атанасов (Икономически университет-Варна), проф. д.ик.н. Велчо Стоянов, проф. д.ик.н. Иван Георгиев (Университета за национално и световно стопанство), проф. д.ик.н. Георги Кузманов, проф. д.ик.н. Камен Каменов (СА “Д.А.Ценов), проф. д.ик.н. Камен Миркович (Университета за национално и световно стопанство).

От Икономическия институт на БАН са: проф. д.ик.н. Гарабед Минасян, проф. д-р Васил Цанов, профд-р Веселин Минчев, проф. д.ик.н. Росица Рангелова. Отговорен секретар на списанието е Христо Ангелов, а редактор Ноемзар Маринова.

Списание "Икономически изследвания". През 2013 г. списанието продължи да се утвърждава като международно научно списание. Списанието се реферира от JEL-EconLit, най-известната и авторитетна институция за рефериране на публикации в областта на икономическите науки в света. От 2009г. са сключени договори с Elsevier и EBSCO Publishing за рефериране и включване на статиите на списанието в най-големите бази данни в света – SCOPUS И EBSCO. От началото на 2008 г. статиите се рецензират по т. нар. “double blinded” принцип.

Бяха публикувани резултатите от актуални изследвания на важни съвременни икономически проблеми - новият модел на икономически растеж, структура на корпоративния контрол, защита на банките под особен надзор, бягство от данъка и данъчната измама, икономико-математическата задача в земеделието, експертна ценова стратегия, прехода към пазарна икономика, хомогенност при оценяване на продукцията, мониторинг на туристическия бизнес, реструктуриране на работната сила, стимули за икономическо развитие. Статиите се публикуват на български или на английски език.

Главен редактор на списанието е проф. д-р Митко Димитров, членове на редакционната колегия от Института са: проф. д-р Георги Шопов, проф. д-р Искра Христова-Балканска, проф. д-р Стоян Тотев, проф. д-р Татяна Хубенова и външни членове проф. д.ик.н. Иван Стойков, проф. д.ик.н. Никола Вълчев, проф. д.ик.н. Нено Павлов, доц. д-р Светла Ракаджийска.

В Редакционния съвет участват учени от Унгария, Македония, Италия, Австрия, Румъния, Гърция, Франция, Русия, Великобритания и от България: проф. д.ик.н. Атанас Дамянов, проф. д.ик.н. Илия Георгиев, проф. д.ик.н. Калъо Донев, проф. д.ик.н. Николай Неновски.

Секретар на списанието е Диана Димитрова

Редактори: Христо Ангелов , Ноемзар Маринова

Изработена е и се актуализира постоянно WEB-страница на списание "Икономическа мисъл" и списание "Икономически изследвания". Двете списания се разпространяват чрез абонамент, изпращат се до най-големите национални и университетски библиотеки в света чрез служба „Библиотечен обмен " на БАН и се продават он-лайн чрез най-голямата виртуална библиотека за списания от Централна и Източна Европа – CEEOL.

В Информационно-статистическия отдел през 2013 г. продължи периодичното съставяне и издаване на експрес-информация за новопостъпилите научни публикации в библиотеката на Института, която се представя по секции на технически носител.

Работи се с последната версия на автоматизирана информационна система CDS/ISIS-микро ver. 3.07. Обработени са 1500 документа в информационния масив за 2012 г. на български, руски, английски, френски и немски език. Изготвят се ежедневно библиографски справки на сътрудници от Института, докторанти, студенти от магистърската програма и външни потребители по най-широк кръг икономически теми.

Отделът обслужва сътрудници от Института и външни потребители с материали от различни международни организации и комисии на ООН, ЕС, Световната банка и др.. Продължава съхраняването и предоставянето за ползване Бюлетина за заетостта от Министерството на социалните грижи и съответните бюлетини от НСИ.

В Института функционира локална компютърна мрежа с 54 работни станции, мрежов сървър и интернет рутер. По отношение на размера на мрежата е постигнат оптимума – във всяко работно помещение има най-малко по една точка. Достъпът до интернет се осъществява чрез оптично връзка към мрежата на БАН.

Целият библиотечен фонд в края на 2013 г. наброява 40357 тома. Регистрираните читатели на 103, от които 14 от системата на БАН и 32 студенти. Обхватността на читателите е 78%. Среднодневно са ползвани 16 тома библиотечни материали. Обръщаемостта на фонда е 0.07 пъти. Читаемостта - 28.9 През годината са постъпили 106 тома.

За по-рационално използване на литературата в читалнята са предоставени на свободен достъп 5812 тома – целият справочен фонд на библиотеката : енциклопедии, речници, справочници, статистически годишници на България и др. страни; както и периодиката за последните няколко години.

В резултата на споразумение за обмен на информационни материали, библиотеката получава безплатно някои издания на БНБ, Икономическия университет – Варна и Националния статистически институт. Създадена е връзка с Documentation Francaise и библиотеката получава някои техни материали. Със средства на Института са абонирани най-важните специализирани български вестници.

В момента в библиотеката тече пълна инвентаризация на фонда, поради пенсионирането на зав. библиотека. На негово място е назначена колежка, завършила УниБИТ.

За улеснение на читателите при ползване на електронния каталог в читалнята е поставен компютър.

9. ПУБЛИЧНО-ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ИИИ НА БАН ПРЕЗ 2013 Г.

ОРГАНИЗИРАНИ ПРОЯВИ	Проведени	Присъствали медии	Зададени въпроси
ДИСКУСИИ	3	23	7
ПРЕСКОНФЕРЕНЦИИ	7	209	63
ИНТЕРВЮТА	11		
Общо	21	209	70

ПРИСЪСТВИЕ В МЕДИИТЕ	Вестници и списания	Радио и TV	Интернет	Общо
БРОЙ МЕДИИ	75	51	313	439
БРОЙ ИНФОРМАЦИИ	100	70	623	793

По-важни пресконференции:

Пресконференция: 27 май 2013 г., Национален Пресклуб на БТА.

Тема: Представяне на годишен доклад на тема: *"Икономическо развитие и политика в България: оценки и очаквания. – реален сектор, външна търговия, банки, пазар на труда"* от Института за икономически изследвания при БАН.

Участници: проф. Митко Димитров, проф. Искра Белева, д-р Виктор Йоцов, доц. Григор Сарийски, д-р Калоян Ганев и д-р Любомир Димитров.

Пресконференция: 03 юни 2013 г., Национален Пресклуб на БТА.

Тема: Представяне на годишен доклад на тема: *"Икономическо развитие и политика в България: оценки и очаквания. Бюджет и регионално развитие"* от Института за икономически изследвания при БАН.

Участници: проф. Митко Димитров, проф. Искра Белева, д-р Емил Калчев, проф. Стефан Иванов.

Пресконференция: 10 юни 2013 г., Национален Пресклуб на БТА.

Тема: Представяне на годишен доклад на тема: *"Икономическо развитие и политика в България: оценки и очаквания. Специален фокус: Конкурентоспособност на българската икономика"* от Института за икономически изследвания при БАН.

Участници: проф. Митко Димитров, проф. Петко Салчев.

Пресконференция: 28 октомври 2013 г., Национален Пресклуб на БТА.

Тема: Представяне на резултатите от изследване *"Фирмената задлъжнялост в България"* от Института за икономически изследвания при БАН.

Участници: проф. Митко Димитров, чл. кор. Димитър Димитров, д-р Ивайло Янков, проф. Гарабед Минасян, д-р Борис Гюров.

Пресконференция: 11 ноември 2012 г., Национален пресклуб на БТА.

Тема: „Коментари и бележки по Законопроекта за бюджет на Република България за 2014 година.” на Института за икономически изследвания на БАН.

Участници: проф. Митко Димитров, проф. Гарабед Минасян, проф. Йордан Христосков и проф. Стефан Иванов.

Пресконференция: 25 ноември 2013 г., Национален Пресклуб на БТА.

Тема: Представяне на резултатите от изследване „Задлъжнялост на домакинствата в България” от Института за икономически изследвания при БАН.

Участници: проф. Митко Димитров, чл. кор. Димитър Димитров, д-р Борис Гюров, проф. Гарабед Минасян, д-р Ивайло Янков.